

10.9.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@stm.fi
sotetoimisto@stm.fi

Viite: VN/21186/2021

Lausunto hallituksen esityksestä tartuntatautilain 58 i § säätämisestä, ns. koronapassista

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto tartuntatautilain 58 i § säätämisestä sekä ns. koronapassin käyttöönottoon liittyvistä seikoista sekä ehdotetuista muutoksista maahantulosäännöksiin 16 a §.

58 i-j § ja 59 a §

Kyseessä on jo voimassa olevien tartuntatautilain väliaikaisten säädösten jatkoksi esitetty uusien säädösten 58 i § sekä 58 j § ja 59 a § lisääminen. Niiden tarkoituksena on ns. koronapassin avulla välttää lain 58 § mukaisia rajoitustoimenpiteitä mahdollistamalla rajoitusten kohteena olevan tilan aukipitäminen ”koronapassin” omaaville. **Mahdollisuus tämän tyyppisen toiminnan avulla välttää muita rajoitustoimenpiteitä on tervetullut ja siten säädöspohjan laatiminen ns. koronapassille on kannatettavaa.**

”Koronapassia” on esityksen mukaisesti käytetty eri Euroopan maissa eritoten vaiheissa, joissa rokotuskattavuus on ollut edelleen huomattavan vajaa. Tanskassa on kevätkaudella 2020 testattu testimäärin mitattuna koko väestö 1–2 viikon välein. Se on johtanut noin kolminkertaiseen tai jopa korkeampaan ilmaantuvuuteen Suomeen tai Norjaan verrattuna. Sairaalahoidon ja tehohoidon tarve on Tanskassa ollut kuitenkin väestöpohjaan suhteutettuna samaa tasoa kuin Norjassa ja Suomessa tai jopa Ruotsissa. Loppukesän delta-variantin yleistyminen on Tanskassa ollut jopa voimakkaampaa kuin muissa Pohjoismaissa johtuen tosin osin runsaasta testauksesta, mutta voimallisempi epidemia on Tanskassa ollut havaittavissa myös suurempana sairaalahoidon tarpeena. Runsas testaaminen ei siten ole Tanskassa vähentänyt covid-19-epidemian ilmaantuvuutta tai siihen liittyvää hoidon tarvetta. Tämä kokemuksen pohjalta ”koronapassin” käyttöönotto voisi siten olla ensisijaisesti rokotuskattavuuden nostamiseen tähtäävää toimintaa tai taloudellista toimeliaisuutta tukevaa. Rokotuskattavuuden ollessa jo nykyisellä tasolla ei ”koronapassin” käyttöönotolla olisi merkittävää

10.9.2021

vaikutusta epidemian kulkuun kuin joidenkin yksittäisten suuren riskin tapahtumien tartuntamahdollisuuksia vähentämällä.

”Koronapassin” käyttöönoton edellytyksenä ravitsemisliikkeiden toiminnan osalta tulee olla valtioneuvoston tartuntatautilain 58 a § mukainen päätös ja muiden yleisten tilojen osalta aluehallintoviraston tai kunnan lain 58 d § mukainen päätös. Jälkimmäisen perusteena on voimassa olevassa laissa edelleen säädetty ilmaantuvuusluku (25/100000/14 vrk) sekä tartunnanjäljityksen ulottumattomissa olevat tartuntaketjut. Hallituksen esityksessä tartuntatautilain 58 d § muuttamisesta ilmaantuvuusraja poistuisi. Näin ollen ”koronapassin” käyttö olisi vain rajoituksia lieventävä ja mahdollistaisi tilojen käytön ”koronapassin” omaaville. Edellytyksenä olisi kuitenkin alueen epidemian tilanne ja sen mukainen alueellinen päätös. Näin ”koronapassin” avulla ei voitaisi vaikuttaa laajemmin rokotuskattavuuden nousuun – ainakaan ilman maanlaajuisia valtioneuvoston 58 a § mukaisia päätöksiä ravitsemisliikkeistä.

Tartuntatautilain 58 § monet eri kirjaimin säädetty rajoitustoimenpiteet ovat varsin sekava viidakko ja niiden tulkinta on osoittautunut haastavaksi. Uudet kirjanpykälät luovat edelleen lisääntyviä haasteita. Toimintamalli ei liene vain väliaikainen, vaan vastaavan tyyppiseen tilanteeseen voitaisiin joutua uuden laajan yleisvaarallisen tartuntataudin epidemian yhteydessä. Niinpä olisi todennäköisesti järkevää pohtia, ellei ole jo tehty, voitaisiinko vastaavantyyppisen todistuksen käytöstä tehdä pysyvä kirjaus tartuntatautilakiin ja sen käyttöönotosta tarvittaessa päättää asetuksella ja erillisillä ohjeilla. Tartuntatautilain 58 § väliaikaisten säädösten yksityiskohtaisuus on jo muiden pykälien osalta osoittautunut hankalaksi ja toimintaohjeiden sekä lain kirjausten välille syntyy helposti ristiriitaa päätöksentekoa vaikeuttamaan.

16 a-g § ja 87 a §, 89 § sekä 89 a §

Maahantuloon liittyvä koronavirustestaus ei ole osoittautunut käytännössä uusien viruskantojen maahantuloa estäväksi tai niiden yleistymisnopeuteen vaikuttavaksi. Alfa-variantti (UK-variantti) yleistyi valtavirukseksi HUS-alueella alle kahdeksassa viikossa alkuvuodesta 2021 ja delta-variantti (Intia-variantti) syrjäytti sen kesän 2021 aikana nopeasti. Maahantuloon liittyvällä testauksella on todennäköisesti kuitenkin voitu katkaista osa tartuntaketjuista ja siten madallettu tartuntamääriä (epidemiahuippuja). Rajalla tapahtuva testaus on toteutettu varsin runsaasti terveydenhuollon työvoimaa vaatiensa ja siten sen tehokkuus voitaneen kyseenalaistaa. Rokotuskattavuuden nousussa on rajalla tapahtuvien covid-19-torjuntaan liittyvien toimenpiteiden tehokkuus sekä tarve muuttumassa ja siten lakiesityksen voimassaoloa voidaan ja tulee kyetä har-kitsemaan varsin pian sen voimassaolon pidennyksen jälkeen.

10.9.2021

Tullin laajemman virka-avun mahdollistamista esitimme jo lain edellisessä säätämisvaiheessa ja se on tervetullut lisä voimassaolevaan lakiin. Kyseessä olevien tartuntatautilain väliaikaisten säädösten jatkaminen on kannatettavaa, mutta niiden voima-
saolon tarpeen arviointiin tulee olla mahdollisuus jo esitettyä aiemmin.

Jari Petäjä
vs. johtajaylilääkäri

Asko Järvinen
infektioylilääkäri,
HUS tartuntataudeista vastaava lääkäri